Valiokunnan lausunto LiVL 18/2018 vp– U 49/2018 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisen merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisen merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta (U 49/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- liikenneneuvos Kari Saari, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtaja Esa Sirkiä, Liikennevirasto
- kehityspäällikkö Netta Lahtinen, Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)
- apulaisjohtaja Kirsti Tarnanen-Sariola, Suomen Satamaliitto
- johtava asiantuntija Sinikka Hartonen, Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Rajavartiolaitos

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Eurooppalaisen merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön perustamista koskevan ehdotuksen tarkoituksena on parantaa nykyistä epäyhtenäistä alusten ilmoitusympäristöä. Ehdotetulla uudella asetuksella tuodaan yhteen koordinoidulla ja yhdenmukaisella tavalla kaikki satamakäyntiin liittyvä ilmoittaminen. Tämä puolestaan parantaa yhteentoimivuutta asiaankuuluvien järjestelmien välillä ja niiden välisiä yhteyksiä, mikä mahdollistaa tarpeen mukaan tietojen jakamisen ja uudelleenkäytön nykyistä tehokkaammin.

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto LiVL 18/2018 vp

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää komission laatiman asetusehdotuksen tavoitteita eurooppalaisen merenkulkualan yhdennetyn palveluympäristön perustamisesta ja direktiivin 2010/65/EU kumoamisesta kannatettavina, sillä se luo harmonisoidun, yksinkertaisen ja kattavan alusten satamakäyntien ilmoitusympäristön.

Valtioneuvosto katsoo, että alusten satamakäyntien harmonisoitu ilmoitusympäristö voi edistää alusten satamailmoitusten sähköistä tiedonvälitystä sekä vähentää meriliikenteen ilmoitusten toimijoille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja parantaa kauppamerenkulun sekä koko logistiikkaketjun toimintaedellytyksiä. Asetusehdotuksen tavoite ilmoittaa satakäynnin yhteydessä edellytetyt tiedot vain kerran noudattaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman Digitalisoidaan julkiset palvelut–kärkihankkeen tavoitetta, jossa julkinen hallinto sitoutuu kysymään samaa asiaa kansalaisilta ja yrityksiltä vain kerran.

Valtioneuvosto katsoo, että Suomen kansalliset tavoitteet luoda digitalisaatiota, automaatiota sekä dataa hyödyntämällä liiketoimintaa ovat samansuuntaiset asetusehdotuksen tavoitteiden kanssa. Asetusehdotus näyttää tavoittelevan hajautettuja järjestelmiä ja perustuvan kansallisten ilmoitusjärjestelmien verkostoon, mikä on lähtökohtaisesti Suomen kannalta tavoiteltavaa. Ehdotus sisältää kuitenkin elementtejä, jotka saattavat olla toteutustavastaan riippuen Suomen tavoitteen kanssa ristiriitaisia. Palveluympäristö tulisi pyrkiä toteuttamaan tietoteknisesti kevyin menettelyin, jolloin siitä ei aiheutuisi myöskään kohtuuttomia kustannuksia.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksessa on huomioitu henkilötietojen ja liikesalaisuuksien suoja sekä tietoturva.

Asetusehdotukseen sisältyy tavoite tyhjentävästä dataelementtiluettelosta, joka koostuu asetusluonnoksen liitteessä 1 luetteluista unionin ja kansainvälisten tahojen lainsäädännöstä. Lisäksi jäsenvaltio voi pyytää komissiota sisällyttämään kansallisia dataelementtejä luetteloon. Tyhjentävän dataelementtiluettelon laatimisen voidaan katsoa olevan kannatettavaa, koska se voi helpottaa ilmoittajien toimintaa ja vähentää hallinnollista taakkaa. Suomen kannalta on tärkeää, että dataelementtiluetteloon sisällytetään muun muassa talvimerenkulkuun ja väylämaksuihin liittyvät tiedot.

Tietojenvaihdossa tavoiteltava on tilanne, jossa yritys voi asettaa tiedot saataville omaan ohjelmointirajapintaansa ja antaa pääsynhallinnan avulla eri toimijoille pääsyn tarvittaviin tietoihin. On syytä varmistaa, että ilmoituskäyttöliittymämoduulin käyttöönotto mahdollistaa myös ohjelmointirajapintojen käytön.

Asetusehdotus sisältää luvussa 4 yhteisiä palveluita koskevia säännöksiä, joihin sisältyy käyttäjä- ja pääsynhallintajärjestelmä, EMSWe-alustietokanta, yhteinen sijaintitietokanta ja yhteinen vaarallisia aineita koskeva tietokanta. Toistaiseksi edellä mainittuihin järjestelmiin ja tietokantoihin liittyy epäselvyyksiä. Käyttäjä- ja pääsynhallintajärjestelmän osalta on tärkeää, että pääsyoikeuksien hallinta on kansallisesti päätettävissä. Tietokantojen kehittämisen osalta on tärkeää, että hyödynnetään olemassa olevia tietokantoja ja järjestelmiä sekä varmistetaan niiden yhteensopivuus.

Ehdotetulla asetuksella siirrettäisiin komissiolle delegoitua säädösvaltaa eli oikeutta antaa asetusta tarkentavia ja liitteitä täydentäviä säädöksiä. Siltä osin kuin säädösvallan siirto on perusteltua, valtioneuvosto katsoo, että asetusta tarkemmassa muotoilussa ja asetuksen liitteiden täydentämisessä tulee varmistaa, että toimivallan siirtoa koskevat säännökset ovat riittävän selkeitä, tarkkarajaisia ja tarkoituksenmukaisia. Erityisesti edellä mainittuja näkemyksiä koskien hajautettuun malliin perustuvaa sähköistä tietojen vaihtoa, kansainvälisen lainsäädännön ja standardisoinnin hyödyntämistä ja hallinnollisen taakan välttämistä, olisi syytä huomioida delegoituihin säädöksiin liittyvissä asetuksen toimivaltuuksissa.

Valtioneuvosto kiinnittää huomioita siihen, että asetusehdotus sisältää edellisissä kohdissa kuvattuja tulkinnanvaraisia muotoiluja ja asetuksen voimaantulon jälkeen vasta myöhemmin täytäntöönpanosäädöksillä yksilöitäviä vaatimuksia koskien:

— kansallisen ilmoitusjärjestelmän rajapintaan kytkettävää komission toimittamaa tietojärjestelmän ilmoituskäyttöliittymämoduulia ja siihen liittyviä tietojärjestelmämuutoksia sekä kustannuksia
— ilmoituksissa käytettävä tyhjentävää dataelementtiluetteloa
— kansallisten keskitettyjen palvelupisteiden yhdenmukaistettuja internet-osoitteita ja tukisivuja
— kansallisten keskitettyjen palvelupisteiden käyttäjien yhteistä käyttäjä- ja pääsynhallintaan käytettävää järjestelmää.

Jatkovalmisteluissa olisi tarpeen pyrkiä selkeyttämään erityisesti edellä mainittuja seikkoja koskevia säännöksiä, jotta voidaan arvioida ehdotuksen edellyttämien kansallisten velvoitteiden toteuttaminen tulevaisuudessa erityisesti kansallisen ilmoitusjärjestelmän uusimisen tai päivittämisen tarpeen kannalta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston kirjelmästä ilmenevien perustelujen ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 25.9.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Markku Pakkanen kesk

jäsen Olavi Ala-Nissilä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker